

УДК 504.75

DOI : 10.30838/J.BPSACEA.2312.241120.133.708

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

САМОСІЄНКО Я. Б.¹, студ.,
НАЛИСЬКО М. М.^{2*}, докт. техн. наук, доц.,
ТИМОШЕНКО О. А.³, канд. техн. наук, доц.,
ЧЕРНЕТА В. М.⁴, ст. виклад.

¹ Факультет цивільної інженерії та екології, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 756-33-66, e-mail: yoroslav50647@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2808-8425

^{2*} Кафедра безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, Дніпро, Україна, 49600, тел. +38 (0562) 47-16-01, e-mail: 59568@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-4039-1571

³ Кафедра екології та охорони навколишнього середовища, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (050) 452-43-63, e-mail: mitomdnipro1997@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3114-9820

⁴ Кафедра безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (056) 756-33-66, e-mail: valeriycherneta@gmail.com

Анотація. Постановка проблеми. Одну з найважливіших проблем існування людини на Землі становить проблема екологічної безпеки. За своєю природою вона не може бути віднесена тільки до сфери природознавства або до сфери суспільствознавства, оскільки охоплює складний комплекс взаємозв'язків людини та природи. Так, в Україні розвиток суспільства, стан економічних та соціальних відносин напряму залежить від якості та розмірів доступних до використання ресурсів навколишнього природного середовища, що свідчить про зрощення ресурсно-екологічних загроз. Проблеми довкілля являють собою органічне переплетення економічних, політичних, правових, етичних, а також наукових і технологічних компонентів. Уся діяльність людей, у тому числі й наукова, спрямована на те, щоб найповніше розкрити таємниці природи, приборкати і підпорядкувати її задоволенню своїх різноманітних і постійно зростаючих потреб. **Мета статті** – оцінити місце загроз людського фактора і їх результат у системі екологічної безпеки України та дати пропозиції щодо їх подолання. **Висновок.** Установлено, що екологічна безпека як заперечення екологічних загроз локальних, регіональних і глобальних масштабів повинна включати фактор соціальних криз які призводять до екологічних стихій та техногенних катастроф. Забезпечення екологічної безпеки у вигляді вирішення екологічних проблем неможливе без усунення соціальних загроз, що гарантує громадянам України розвиток і проживання в безпеці. Рівень національної безпеки, що склався і буде складатися в Україні в майбутньому, вочевидь, визначається рівнем системи управління державою. Тому одним із таких стратегічно важливих підходів до природно-техногенної безпеки України має бути створення ефективної системи державноуправлінських механізмів захисту безпеки людини, природи та суспільства.

Ключові слова: екологічна безпека; людський фактор; екологічна шкода; соціальна криза; екологія держави; екологічна загроза; охорона навколишнього середовища

ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ УЛУЧШЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УКРАИНЕ

САМОСИЕНКО Я. Б.¹, студ.,
НАЛИСЬКО Н. Н.^{2*}, докт. техн. наук, доц.,
ТИМОШЕНКО Е. А.³, канд. техн. наук, доц.,
ЧЕРНЕТА В. Н.⁴, ст. препод.

¹ Факультет гражданской инженерии и экологии, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепро, Украина, тел. +38 (056) 756-33-66, e-mail: yoroslav50647@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2808-8425

^{2*} Кафедра безопасности жизнедеятельности, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, Днепро, Украина, 49600, тел. +38 (056) 756-34-57, e-mail: 59568@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-4039-1571

³ Кафедра екології та охорони навколишнього середовища, Державне вище навчальне заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (050) 452-43-63, e-mail: mitomdnipro1997@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3114-9820

⁴ Кафедра безпеки життєдіяльності, Державне вище навчальне заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 46-93-92, e-mail: valeriycherneta@gmail.com

Аннотация. Постановка проблемы. Одной из важнейших проблем существования человека на Земле является проблема экологической безопасности. По своей природе она не может быть отнесена только к сфере естествознания или к сфере обществоведения, так как она охватывает сложный комплекс взаимосвязей человека и окружающей его природы. Так, в Украине развитие общества, состояние экономических и социальных отношений неразрывно зависят от качества и размеров доступных к использованию ресурсов окружающей среды, что свидетельствует о сращивании ресурсно-экологических угроз. Проблемы окружающей среды представляют собой органическое переплетение экономических, политических, правовых, этических, а также научных и технологических компонентов. Вся деятельность людей, в том числе и научная, направлена на то, чтобы наиболее полно раскрыть тайны природы, обуздать и подчинить ее удовлетворению своих разнообразных и постоянно растущих потребностей. **Цель статьи** – оценить место угроз человеческого фактора и их результат в системе экологической безопасности Украины и предоставить предложения по их преодолению. **Вывод.** Установлено, что экологическая безопасность как отрицание экологических угроз локального, регионального и глобального масштабов должна включать фактор решения социальных кризисов, которые приводят к техногенным катастрофам. Обеспечение экологической безопасности в виде решения экологических проблем невозможно без устранения социальных угроз, что гарантирует гражданам Украины развитие и проживание в безопасности. Уровень национальной безопасности, который сложился и будет развиваться в Украине, определяется уровнем системы управления государством. Поэтому одним из таких стратегически важных подходов к природно-техногенной безопасности Украины должно быть создание эффективной системы государственно-управленческих механизмов защиты безопасности человека, природы и общества.

Ключевые слова: экологическая безопасность; человеческий фактор; экологический вред; социальный кризис; экология государства; экологическая угроза; охрана окружающей среды

CHALLENGES AND WAYS TO IMPROVE ECOLOGICAL SAFETY IN UKRAINE

SAMOSEENKO Y.B.¹, *Stud.*,
NALISKO M.M.^{2*}, *Dr. Sc. (Tech.), Assoc. Prof.*,
TYMOSHENKO O.A.³, *Cand. Sc. (Tech.), Assoc. Prof.*,
CHERNETA V.M.⁴, *Ass. Prof.*

¹ Department of Vital Activity Safety, State Higher Education Institution “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Chernyshevskoho Str., 49600, Dnipro, Ukraine, tel. +38 (056) 756-33-66, e-mail: yoroslav50647@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2808-8425

^{2*} Department of Vital Activity Safety, State Higher Education Institution “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Chernyshevskoho Str., 49600, Dnipro, Ukraine, tel. +38 (0562) 47-16-01, e-mail: 59568@i.ua, ORCID ID: 0000-0003-4039-1571

³ Department of Ecology and Environmental Protection, State Higher Education Institution “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Chernyshevskoho Str., Dnipro, 49600, Ukraine, tel. +38 (0562) 46-93-05, e-mail: mitomdnipro1997@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3114-9820

⁴ Department of Vital Activity Safety, State Higher Education Institution “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Chernyshevskoho Str., 49600, Dnipro, Ukraine, tel. +38 (056) 756-33-66, e-mail: valeriycherneta@gmail.com

Abstract. Problem statement. One of the most important problems of human existence on Earth is the problem of environmental safety. The problem of environmental safety by its nature can not be attributed only to the field of natural sciences or to the field of social sciences, as it covers a complex set of relationships between man and his surrounding nature. Thus, in Ukraine, the development of society, the state of economic and social relations inextricably depends on the quality and size of available resources of the environment, which indicates the merging of resource and environmental threats. Environmental issues are an organic interweaving of economic, political, legal, ethical, as well as scientific and technological components. All human activity, including scientific, was aimed at revealing the secrets of nature to the fullest extent, curbing and subordinating it to the satisfaction of its diverse and constantly growing needs. **The purpose of the article** is to establish the place of threats of the human factor and their result in the system of ecological safety of Ukraine and to provide proposals for their solution. **Conclusion.** It has been established that

environmental safety as a negation of environmental threats of local, regional and global proportions should include a factor in solving social crises that lead to technological disasters. Ensuring environmental safety in the form of solving environmental problems is impossible without eliminating social threats, guarantees the citizens of Ukraine development and living in safety. The level of national security that has developed and will continue to develop in Ukraine is determined by the level of the state administration system. Therefore, one of such strategically important approaches to the natural and technogenic security of Ukraine should be the formation of an effective system of state and administrative mechanisms for protecting the safety of man, nature and society.

Keywords: *environmental safety; human factor; environmental harm; social crisis; state ecology; ecological threat; environmental protection*

Постановка проблеми. Одні з найважливіших проблем існування людини на Землі – це проблема екологічної безпеки. Небачено активна й здебільшого непродумана діяльність людини, супроводжувана знищенням природних ресурсів і забрудненням навколишнього середовища, спричинила те, що нині біосфера планети перебуває в критичному стані, коли до глобальної катастрофи залишилися лічені кроки. Так, в Україні розвиток суспільства, стан економічних та соціальних відносин на пряму залежить від якості та розмірів доступних до використання ресурсів нашого природного середовища, що свідчить про зрощення ресурсно-екологічних загроз. Ці та інші проблеми, які вже давно вийшли за національні межі країни, стали об'єктом не тільки внутрішньої, а й світової політики.

У наш час традиційні кордони між країнами, націями з екологічної точки зору стають прозорими, проникними, а діяльність, яка колись вважалася винятково «внутрішньою справою», сьогодні зумовлює екологічну ситуацію, розвиток і виживання інших країн. Отже, всі ми «пов'язані» між собою. І діяти повинні разом. А критична межа вже зовсім близько (а можливо, вона вже досягнута?)...[1 – 3].

Аналіз публікацій. Проблемам екологічної безпеки присвячено праці науковців Б. Данилишиної, Т. Яковишиної, Г. Шматкова, С. Дорогунцова, Є. Єфімова, А. Качинського, Г. Серова, І. Огородника, І. Підкамінного, В. Потапова, М. Хилька, Є. Яковлева та ін.

Поняття екологічної безпеки вперше було застосоване у 1974 р. у США, у праці генерала М. Тейлора [4].

Розробки наукової школи О. М. Адаменка виконувались із 1989 р.,

коли він створив Карпатський інженерно-екологічний центр (КІЕЦ) Інституту екологічної безпеки і природних ресурсів (1995) як структурний підрозділ Університету нафти і газу, який з 2006 р. увійшов до складу НДІ нафтогазових технологій та екології і успішно розвивається і тепер [8].

А. Тендюк (А. Олексюк) провела дослідження та узагальнила підходи щодо тлумачень вченими шляхів посилення екологічної безпеки з позиції врахування у ньому ключових об'єктів екологічної безпеки.

За результатами досліджень маловідомого А. В. Гриценка виконані наукові розробки зі створення механізму впровадження екологобезпечних технологій, які пов'язані з його працями, присвяченими екологічній безпеці в Україні, й обґрунтування еколого-економічних методів застосування моніторингових систем, екологічного аудиту та інтегрованого управління виробництвом, а також розроблено методологію визначення ступеня екологічного ризику, зумовленого господарською діяльністю.

Мета статті – встановити місце загроз людського фактора і їх результат в системі екологічної безпеки України та надати пропозиції щодо їх подолання.

Результати дослідження. Проблеми довкілля являють собою органічне переплетення економічних, політичних, правових, етичних, а також наукових і технологічних компонентів (рис.). Уся діяльність суспільства в галузі екології була спрямована на найповніше підпорядкування природних ресурсів задоволенню своїх різноманітних і постійно зростаючих потреб [5, с.130].

Екологічна шкода – вид екологічної ситуації, яка полягає в умисному або невмисному заподіянні збитків навколишньому середовищу, яке може мати соціально-політичні або економічні або

правові наслідки. Змінена внаслідок заподіяної шкоди якість природного середовища, у свою чергу, негативно впливає на соціальне середовище: завдається шкода здоров'ю людей, майну.

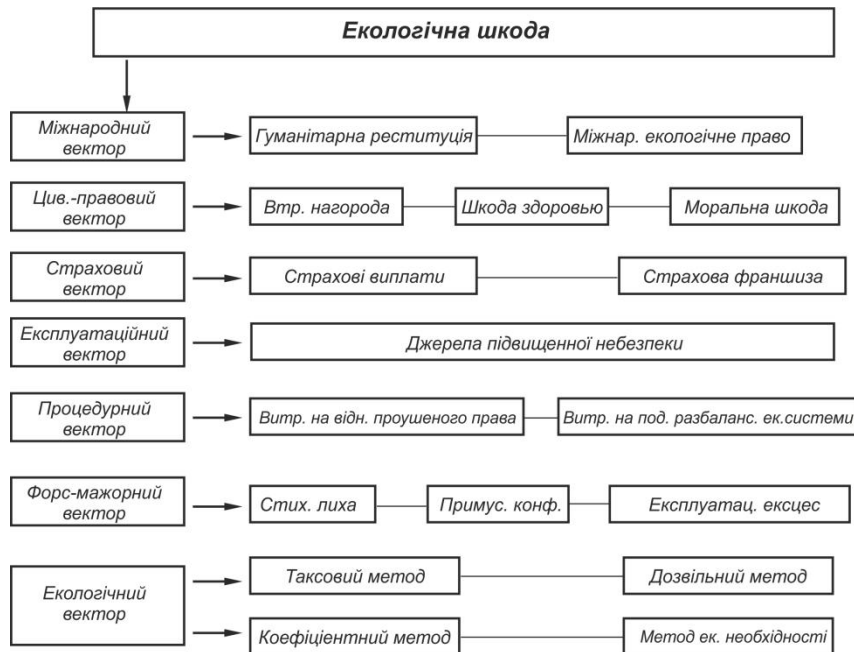

Рис. Компенсаторні вектори екологічної шкоди [6]

Причини надзвичайних ситуацій екологічного характеру навколишнього середовища, з'ясувавши які можливо вирішити проблеми для народного господарства України:

1) Невідповідальне ставлення до своїх вчинків

Оцінюючи екологічну безпеку, необхідно мати на увазі, що явище, далеке в часі і в просторі, здається менш істотним. У процесі експлуатації природних систем не можна переходити деякої межі, що дозволить цим системам зберігати властивість самопідтримки (саморегуляції). Слабкі дії можуть не викликати відповідних реакцій у природної системи до тих пір, поки, накопичившись, вони не викличуть розвиток бурхливого динамічного процесу.

Отже, деякі негативні екологічні наслідки проявляють себе не відразу, а через місяці і роки після самої надзвичайної ситуації. Тому важливо заздалегідь передбачити їх можливість, аби вжити заходів до нормалізації екологічної обстановки та шкоди.

2) Промисловий розвиток та урбанізація

Деградація екосистем, швидкі темпи зростання промисловості і розширення вживання хімічних речовин збільшують ризик виникнення надзвичайних ситуацій. Крім того, темпи промислового розвитку в багатьох країнах, що розвиваються, випереджають можливості урядів у розвитку інфраструктури для боротьби з катастрофами, що породжує значну уразливість і велику залежність від міжнародної допомоги.

3) Воєнні конфлікти

Причинами надзвичайних екологічних ситуацій стають також збройні конфлікти, оскільки під час війни часто використовується хімічна, радіаційна та інші види зброї, яка завдає невідправну шкоди природі.

4) Економічні причини

Уразливе довкілля робить надзвичайні ситуації ще більш руйнівними, тому гарантія техногенної й екологічної безпеки визначається, перш за все, розвитком безпечних технологій, якісними параметрами виробництва і наявністю ресурсів, використовуваних для зниження вірогідності виникнення драматичних

наслідків його функціонування, прогнозуванням природних катастроф і концентрацією засобів на ліквідацію їх наслідків [7].

Якщо проаналізувати структуру капітальних вкладень на охорону навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в Україні у 2015 р., можна побачити, що 9 % коштів із них виділено на охорону надр і раціональне використання мінеральних ресурсів,

оскільки мінерально-сировинні ресурси – одна з основ людської діяльності. На будівництво підприємств і полігонів для утилізації, знешкодження і захоронення токсичних промислових, побутових та інших відходів виділено 6,3 %, хоча кількість побутових відходів продовжує збільшуватися, отож налагодження виробництва обладнання для промислової утилізації відходів дуже важливе (табл.).

Таблиця

Заходи для захисту навколишнього середовища під час здійснення будівельного виробництва [9]

Заходи захисту	Результат
Використання мобільних фільтровентиляційних агрегатів, будівельної техніки на електроприводі	Зниження рівня забруднення атмосферного повітря газопиловими викидами
Улаштування тимчасових мереж каналізації, забезпечення повторного застосування води влаштуванням резервуарів-відстійників	Зменшення забруднення підземних вод, зниження рівня споживання водних ресурсів
Захисні огорожі	Захист тваринного світу
Використання будівельної техніки на електроприводі, влаштування віброзахисних і шумозахисних екранів	Зниження негативних впливів на акустичне середовище
Облаштування виїздів із будівельного майданчика пунктами миття (очищення) коліс, обладнання контейнерів для зберігання сміття, які щільно закриваються кришкою.	Зниження рівня забруднення навколишнього середовища будівельними відходами.

У відповідності зі ст. 37 Закону про охорону навколишнього середовища будівництво і реконструкція будівель, споруд та інших об'єктів повинні здійснюватися за затвердженими проектами, які мають позитивні висновки державної екологічної експертизи, з дотриманням екологічних вимог, а також санітарних та будівельних вимог, норм і правил. Забороняється будівництво і реконструкція до затвердження проектів і до відведення земельних ділянок у натурі, а також зміна затверджених проектів всупереч екологічним вимогам. Під час будівництва і реконструкції необхідно вживати заходів щодо рекультивативної земель та благоустрою територій.

Крім того, екологічна безпека включає в себе набагато більший аспект проблем, які більшою мірою позначаються на життєдіяльності людини внаслідок забруднення повітря, ґрунтів і природних процесів Землі. Прикладом цього постає один із найбільш небезпечних для людства і природи нищівний процес – війни. Саме

вони призводять не тільки до втрат територій, землі, людей, не тільки до зниження екологічної безпеки країни і навіть усієї планети, а й до втрати ресурсів існування усього живого.

В Україні, з цієї причини, в ході збройного конфлікту на Донбасі, постраждало 17 % лісів і 24 % степів регіону. Всі вони були знищені пожежами і обстрілами. Про це повідомляється у звіті Координатора проектів ОБСЄ в Україні та Міністерства екології та природних ресурсів України.

У рамках проекту «Визначення шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу на сході України» були досліджені підконтрольні українській владі території Донбасу. Проблеми екологічної безпеки набули в Україні надзвичайної гостроти. Для вирішення цих проблем необхідне розроблення наукових засад екологічної безпеки України та державноуправлінських механізмів її реалізації.

Висновки. Встановлено, що екологічна безпека, як заперечення екологічних загроз локальних, регіональних і глобальних масштабів, повинна включати фактор соціальних криз, які призводять до екологічних стихій та техногенних катастроф. Забезпечення екологічної безпеки у вигляді вирішення екологічних проблем неможливо без усунення соціальних загроз, що гарантує громадянам України розвиток і проживання в безпеці.

Рівень національної безпеки, що склався і буде складатися в Україні в майбутньому, вочевидь, визначається рівнем системи управління державою. Тому одним із таких стратегічно важливих підходів щодо природно-техногенної безпеки України має бути створення ефективної системи державноуправлінських механізмів захисту безпеки людини, природи та суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прокіп А. В., Восканян С. Ю. Екологічна безпека адміністративно-територіальної одиниці як важливий чинник соціально-економічного розвитку. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 1. С. 1–10.
2. Гетьман А. П., Шульга М. В. Екологічне право України : підруч. Харків : Право, 2016. 260 с.
3. Sobolev V. V., Shyman L. M., Nalysko M. M., Kyrychenko O. L. Computational modeling in research of ignition mechanism of explosives by laser radiation. *Scientific Bulletin of National Mining University*. 2017. № 6. Pp. 53–60.
4. Качинський А. Б. Екологічна безпека України : системний аналіз, перспективи покращення. URL: <http://old.niss.gov.ua/book/Kachin/index.htm>
5. Герасимчук З. В., Олексюк А. О. Екологічна безпека регіону : діагностика та механізм забезпечення : монографія. Луцьк : Надстир'я, 2017. 280 с.
6. Швидченко І. Г. Екологічна шкода – проблеми оцінки та відшкодування за українським законодавством. *Національний юридичний журнал : теорія і практика* (Молдова). Червень, 2018. С. 103–107. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/3/part_2/24.pdf
7. Шмандій В., Бездезніч Л., Харламова О., Святенко А., Мальований М., Петрушка К., Полюжин І. Методи стабілізації вмісту солі в системах циркуляційного водопостачання. *Хімія та хімічні технології*. 2017. Вип. 11, № 2. С. 242–246.
8. Адаменко О. М., Міщенко Л. В. Екологічний аудит територій. Івано-Франківськ : Факел, 2000. 342 с.
9. Тимошенко О. А., Савицький М. В. Аналіз та характеристика основних факторів, які впливають на екологічну безпеку приміщень житлових будівель. *Вісник ПДАБА*. № 1. 2015. С. 18–27.

REFERENCES

1. Prokip A.V. and Voskanyan S.Yu. *Ekolohichna bezpeka administratyvno-terytorialnoi odyntsi yak vazhlyvyi chynnyk sotsialno-ekonomichnoho rozvytku* [Ecological security of the administrativeterritorial unit as an important factor in socio-economic development]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav* [Scientific herald of Lviv State University of Internal Affairs]. 2019, no. 1, pp. 1–10. (in Ukrainian)
2. Hetman A.P. and Shulha M.V. *Ekolohichne pravo Ukrainy : pidruchnyk* [Environmental Law of Ukraine : textbook]. 2016, Kharkiv : Pravo Publ., 260 p. (in Ukrainian)
3. Sobolev V.V., Shyman L.M., Nalysko M.M. and Kyrychenko O.L. Computational modeling in research of ignition mechanism of explosives by laser radiation. *Scientific Bulletin of National Mining University. Scientific and technical journal*. 2017, no. 6, pp. 53–60.
4. Kachynskiy A.B. *Ekolohichna bezpeka Ukrainy: systemnyi analiz, perspektyvy pokrashchennia* [Ecological safety of Ukraine: system analysis, prospects for improvement]. URL: <http://old.niss.gov.ua/book/Kachin/index.htm> (in Ukrainian)
5. Herasymchuk Z.V. and Oleksiuk A.O. *Ekolohichna bezpeka rehionu: diahnostyka ta mekhanizm zabezpechennia* [Ecological safety of the region: diagnostics and mechanism of support]. 2017, Lutsk : Nadstyria Publ., 280 p. (in Ukrainian)
6. Shvydchenko I.H. *Ekolohichna shkoda – problemy otsinky ta vidshkoduvannia za ukrainskym zakonodavstvom* [Environmental damage – problems of assessment and compensation under Ukrainian law]. *Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal: teoriia i praktyka* [National Law Journal: Theory and Practice]. Moldavia, 2018, June, pp. 103–107. (in Ukrainian)
7. Shmandiy V., Bezdeneynych L., Kharlamova O., Svjatenko A., Malovanyy M., Petrushka K. and Polyuzhyn I. *Metodi stabilizacii vmistu soli v sistemah cirkulyacijnogo vodopostachannya* [Methods of salt content stabilization in circulating water supply systems]. *Himiya ta himichni tehnologii* [Chemistry & Chemical Technology]. 2017, vol. 11, no. 2, pp. 242–246. (in Ukrainian)

8. Adamenko O.M. and Mischenko L.V. *Ekolohichniy audit terytori* [Ecological audit of territories]. 2000, Ivano-Frankivsk : Fakel Publ., 342 p. (in Ukrainian)

9. Tymoshenko O.A. and Savitskyi M.V. *Analiz ta harakteristika osnovnih faktoriv, yaki vplivayut' na ekologichnu bezpeku primischni' zhitlovih budivel'* [Analysis and characterization of the main factors influencing the environmental safety of residential buildings]. *Visnyk PDABA* [Bulletin of PSACEA]. 2015, no. 1, pp. 18–27. (in Ukrainian)

Надійшла до редакції: 21.10.2020.

УДК 796.011.3:37.018.43(614-253.4)

DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.241120.139.709

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ФІТНЕСУ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ НА ФІЗИЧНИЙ СТАН СТУДЕНТОК ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

СОЛОГУБОВА С. В.^{1*}, канд. фіз. вих.,
ШИЯН В. М.², канд. фіз. вих., доц.,
ЛАХНО О. Г.³, канд. фіз. вих., доц.,
ШВЕЦЬ І. А.⁴, ст. виклад.,
ГІРКІНА Д. Д.⁵, студ.

^{1*} Кафедра фізичного виховання та спорту, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (066) 782-90-69, e-mail: sologubovasv@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0374-1686

² Кафедра фізичного виховання та спорту, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (095) 408-26-17, e-mail: dimashvn@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9438-3270

³ Кафедра фізичного виховання та спорту, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (066) 519-27-65, e-mail: el.lahno84@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1290-6873

⁴ Кафедра архітектурного проектування і містобудування, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (095) 442-01-31, e-mail: irynashvets19@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6988-3540

⁵ Архітектурний факультет, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел.: +38 (095) 684-70-17, e-mail: g1rk1na89@gmail.com

Анотація. *Актуальність дослідження* засобів, що сприяють збереженню та поліпшенню фізичного стану студентів ДВНЗ ПДАБА під час карантину в період пандемії в умовах дистанційного навчання, зумовлена негативним впливом тимчасового обмеження рухової діяльності під час самоізоляції на фізичний стан студентів та імовірністю подовження карантину на наступний навчальний рік. **Мета роботи:** дослідити вплив дистанційних занять із фітнесу на фізичний стан студенток ПДАБА в період тимчасового обмеження рухової діяльності у березні – травні 2020 року під час карантину, пов'язаного з пандемією COVID-19. **Завдання:** вивчити та узагальнити знання та досвід із проблеми тимчасового обмеження рухової діяльності; розробити комплекс практичних дистанційних занять, спрямований на профілактику погіршення фізичного стану у зв'язку з тимчасовим обмеженням рухової діяльності у період карантину та визначити його ефективність. **Висновки.** Проведене дослідження показало, що обмеження рухової діяльності студентів упродовж тривалого часу становить ризик негативних змін їх фізичного стану; виявило потребу у психологічній підтримці студентів під час карантину та необхідність організації додаткових позанавчальних заходів для спілкування між студентами; статистично підтвердило ефективність застосування дистанційних online-тренувань із фітнесу для студенток академії, спрямованих на профілактику погіршення фізичного стану в період тимчасового обмеження рухової діяльності весною 2020 року під час карантину, пов'язаного з пандемією; виявило перевагу використання Інтернет-сервісів із можливістю online-спілкування перед іншими формами дистанційного навчання та необхідність застосування під час дистанційного навчання гнучких вимог до індивідуальних технічних можливостей кожного студента. Незважаючи на те, що організація дистанційного навчального процесу з дисципліни «фізичне виховання» має свої особливості та складності, його використання під час карантину необхідне та цілковито виправдане.